

Gürses imamlık vazifesinin yanı sıra Beyazıt Camii Kur'an Kursu, Nuruosmaniye Kur'an Kursu ve 1973'te bir dönem İstanbul İmam-Hatip Okulu başta olmak üzere çeşitli yerlerde tâlim ve kıraat dersleri verdi; bu arada davet üzerine gittiği Fas'ta Verş rivayetini okuttu. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı Haseki Eğitim Merkezi'nde 1976-1998 yılları arasında kıraat öğretti. Gayri resmî olarak icâzet verdiği pek çok talebenin yanı sıra burada 100'den fazla talebeye aşere-takrîb icâzeti verdi. Talebeleri arasında İsmail Biçer, Mehmet Çevik, Ramazan Pakdil, Mehmet Sevinç, Necati Kap, Sıtkı Gülle, Fatih Çollak, Mustafa Demirkan, Talip Akbal ve H. Osman Şahin gibi isimler zikredilebilir. Vakarı, tok gözlülüğü, temiz giyinişi, Kur'an hizmetine gönül vermesiyle tanınan ve zihinlerde müstesna bir yer edinmiş olan Abdurrahman Gürses 10 Ağustos 1999 tarihinde vefat etti ve Beyazıt Camii'nin haziresine defnedildi. Gürses'in iki oğlu, bir kızı olup eşini ve bir oğlunu hayatta iken kaybetmiştir.

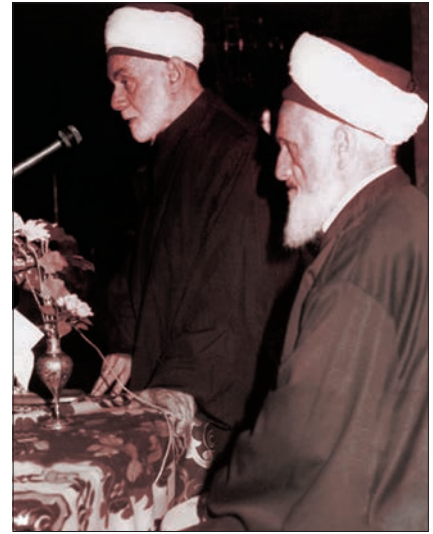
Abdurrahman Gürses, kıraat ilim mirasının Osmanlılar'dan günümüze intikalinde önemli bir görev üstlenmiş ve bu bağlamda bir kıraat öğretim usulü olan Ahmed es-Sûfî mesleğinin devam etmesini sağlamış olmasının yanı sıra döneminin önde gelen Kur'an okuyucularının başında yer almıştır. Tilâvet tarzı itibariyle harflerin telaffuzunda ve makam geçkinde tekellüften kaçınan, eski İstanbul hâfızları ile Mahmûd Hâfîl el-Husarî, Abdülfettâh Şa'sâî gibi Mısırlı okuyucuların tilâvetlerinden etkilenen ve bu yönüyle Arap-Türk sentezi olarak nitelendirilebilecek olan bir tavır benimsemiştir. Uzun nefesi, tiz ve pes ses perdeleri arasında

âni iniş ve çıkışlar yapabilmesi, duruma uygun aşırılar seçmesi, tilâvetini uzun tutması ve okuyuşlarında zaman zaman tercî / tekrar yapması da onun tilâvet tarzının özellikleri arasında zikredilebilir. Mûsiki eğitimi aldığı bilinmemekle birlikte kulak dolgunluğuyla farklı makamlarda icrada bulunmuştur. Tilâvetlerinde genellikle rast, segâh ve hicaz, zaman zaman uşşak, bayatî ve acem-aşiran makamlarını kullanmıştır.

Çeşitli vesilelerle Mersafî, M. Hâfîl el-Husarî, Şeyh Sayfî, Abdülfettâh eş-Şa'sâî gibi önde gelen kıraat âlimi ve kurrâlarıyla tanışma imkânı elde eden Gürses, şimdiki adıyla Uluslararası Melik Abdülazîz Kur'an Yarışması'nda jüri üyesi olarak Mekke'de bulunduğu sırada kıraat ilmine dair bazı ilmi toplantılara katılmıştır. Pakistan, Endonezya, Malezya, Tunus, Cezayir, Libya, Lübnan, Irak gibi ülkelerde düzenlenen tilâvet programlarına okuyucu olarak çağırılması, ayrıca Verş rivayetini okutmak üzere gittiği Fas'ta kendi adına bir Kur'an kursunun açılmış olması onun kıraat ve tilâvet birikiminin uluslar arası düzeyde tanındığını gösterir. Gürses'in *Takrîb Kavâid Defteri* gibi bazı ders notlarının yanı sıra *İslâm'ın Nuru* adlı dergide yayımlanmış derleme ve tercüme niteliğinde yazıları vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

Halis Ayhan, *Türkiye'de Din Eğitimi: 1920-1998*, İstanbul 1999, s. 27-29; Fatih Çollak, *Reisü'l-Kurrâ' Hendekli Hâfız Abdurrahman Gürses Hocaefendi*, İstanbul 2002; İsmail Kara, *Sözü Dilde Hayali Gözde*, İstanbul 2006, s. 172-182; Recep Akakuş, *Tarihsel Boyutuyla Kur'an-ı Kerim Öğretimi ve Reisü'l-Kurrâlık*, İstanbul 2008, s. 31-33; Nihat Temel, "Kur'an Tilâvetinde İstanbul Tavri Üsküdar Ağzı ve Hâfız Ali Üsküdarlı (1873-1976)", *Uluslararası Üsküdar Sempozyumu VI:*

Abdurrahman Gürses Gönenli Mehmet Efendi ile

6-9 Kasım 2008, *Bildiriler* (ed. Coşkun Yılmaz), İstanbul 2008, II, 179-181; Naci Demirci, *Abdurrahman Gürses'in Kıraat İlmî Eğitimi* (yüksek lisans tezi, 2013), Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; Şerif Benekçi, "Abdurrahman Gürses Hoca Efendi ile Mabedde 40 Yıl Üzerine", *Diyanet Gazetesi*, sy. 332 (1986), s. 6-7, 42; İsmail Lütfi Çakan v.dğr., "Abdurrahman Gürses Hoca ile Kur'an Saatleri", *Altınoluk*, sy. 15, İstanbul 1987, s. 12-16; Bayram Altan, "Seçkin Hâfızlarımız: Abdurrahman Gürses", *Diyanet Gazetesi*, sy. 362 (1989), s. 6-7, 25; Ramazan Pakdil, "Bir Kur'an Çınarı Göçtü", *Altınoluk*, sy. 163 (1999), s. 40-44; "Emin Saraç Hocaefendi ile Hatıralar Geçidi", a.e., sy. 164 (1999), s. 34-36; Ahmet Arslan – Ali Yıldırım, "Gürses Hoca Rahmeti Rahman'a Kavuştu", *Diyanet Dergisi*, sy. 105, Ankara 1999, s. 62-65; Durak Pasmaz, "Reisü'l-Kurrâ Abdurrahman Gürses", *Diyanet Avrupa Aylık Dergi*, sy. 34, Ankara 2002, s. 54-55.

NACİ DEMİRCİ

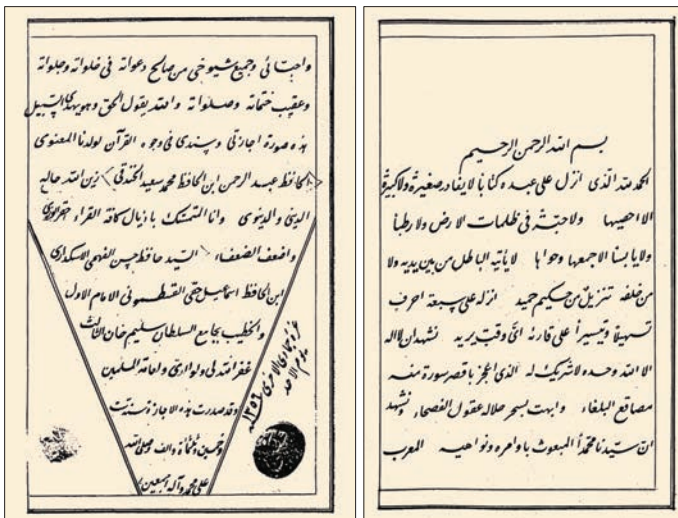
GÜRTAŞ, Ahmet

(1940-1999)

İlahiyatçı ve eğitimci.

Konya'nın Beyşehir ilçesine bağlı Doğanbey kasabasında doğdu. Üç kuşak öncesine kadar Ağıllıoğulları (Akıllıoğulları'nın mahallî söylenişi olmalı) diye anılan geniş bir sülâleye mensuptur. Dedesinden itibaren aile Hâre kelimesinden gelen Herelioğulları lakabıyla tanınmıştır. Ahmet Gürtaş ilkokulu bitirdiği yıl hâfızlığını tamamladı. 1953'te babası tarafından İzmir Kestanepazarı Camii Külliyesi'ndeki Kur'an kursuna yerleştirildi ve İzmir İmam-Hatip Okulu'nda öğrenime

Abdurrahman Gürses'in, hocası Fehmi Efendi'den aldığı takrîb icâzetnâmesinin ilk ve son sayfaları (Ramazan Pakdil arşivi)

başladı. 1955-1956 öğretim yılında naklen Konya İmam-Hatip Okulu'na geçti, 1960'ta buradan mezun oldu. İmam-Hatip Okulu'nda iken yalnız derslerle yetinmeyip kendini daha iyi yetiştirmek için üst sınıftaki Hayrettin Karaman ve dışarıda İbrahim Atay, Abdülmecit Ünlükul ve Hacıveyszâde Mustafa Kurucu gibi bazı hocalardan ders aldı.

1960'ta İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'ne kaydoldu. Buradaki talebeliği sırasında Beşiktaş Müftülüğü'ne bağlı Cavit Ağa Camii'nde imam-hatiplik yaptı. İki dönem talebe cemiyeti başkanlığına seçildi. 1964'te mezun olmasının ardından iki yıl Balıkesir İmam-Hatip Okulu'nda öğretmenlik ve bir süre müdür yardımcılığı yaptı. 1966'da Konya Yüksek İslâm Enstitüsü'ne Arap dili ve edebiyatı stajyer öğretmeni olarak tayin edildi. 1967-1969 yıllarında hazırladığı tezle aynı kurumda hoca oldu. Bu sırada Konya'daki en eski hayır kuruluşu olan Türk Anadolu Vakfı'nın (1972) kurulmasına öncülük etti. 1972-1974 yıllarında askerlik görevini yerine getirdi. 1980'de Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu üyeliğinde bulundu. 1982-1984 yıllarında Diyanet İşleri başkan yardımcılığı yaptı. 1984 yılında devlet memurluğundan ayrılarak Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi kurucu genel müdürlüğüne atandı. Mart 1986'da Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan emekliye ayrılarak bu görevini sürdürdü. Burada ansiklopedinin alt yapı çalışmalarını gerçekleştirdi ve I. cildi yayıma hazır hale getirdi. Kurumun yönetim statüsü değişince 1988 Ağustosunda ayrılmak durumunda kaldı. 1989 Nisanında emekliliğini iptal ettirerek Devlet Bakanlığı'nda müşavir olarak yeniden çalışmaya başladı.

1989'da Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belâgatı Anabilim Dalı'na öğretim görevlisi olarak tayin edildi. 1991'de doktora çalışmasına başladı. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı Selçuk Eğitim Merkezi'nde bazı dersler okuttu. Bu arada Devlet Bakanlığı'ndaki müşavirlik görevini 1993 yılına kadar devam ettirdi. Ardından Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Danışma Kurulu üyeliği görevini üstlendi.

Ahmet
Gürtaş

Bir ara Ankara'da bulunan Türkiye İlahiyat Tedrisatına Yardım Eden Dernekler Federasyonu'nda başkanlık yaptı. 1994'te "Atatürk ve Din Eğitimi" adlı tez çalışmasıyla doktor unvanını aldı ve aynı yıl yardımcı doçentliğe tayin edildi. 8 Kasım 1999'da doçent olan Gürtaş hemen ardından hastalandı. Selçuk Üniversitesi Hastahanesi'nde ameliyat edildiği de 8 Aralık 1999'da vefat etti ve ertesi gün (1 Ramazan 1420) doğum yeri olan Doğanbey'de defnedildi. *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*'nin 9. sayısıyla (1999) *İslâm Araştırmaları Dergisi*'nin 10. sayısı (2003) onun anısına ithaf edilmiştir.

Eserleri: *Liseler İçin Din Bilgisi* (I-II, İstanbul 1968-1970, 1971, 1976, Mustafa Uzunpostalcı ile birlikte); *İmam-Hatip Liseleri İçin Arapça* (İstanbul 1976, Mustafa Uzunpostalcı ve İsmet Ersöz'le birlikte); *Ortaokullar İçin Din Bilgisi* (I-II, İstanbul 1976, Mustafa Uzunpostalcı ile birlikte); *Mezhepsizlik Yaygarası* (İstanbul 1977); *Arapça Öğretiminde Temel Bilgiler* (İstanbul 1978); *Çağdaş Arapça* (I-IV, İstanbul 1985, Ahmet Yılmaz'la birlikte); *Kur'an Okumayı Öğreniyorum* (İstanbul 1993, 1998, 2011); *Atatürk ve Din Eğitimi* (Ankara, ts., 1981, 1982, 1983, 1997, 1998, 1999); *Abdest, Ezan, Namaz Duaları ve Mânaları* (Ankara 1996, 2008, 2012); *Millî Eğitim Şurası ve Din Eğitimi* (Ankara 1996); *Kur'an Rehberi* (İstanbul 1997, Ali Kemâl Belviranlı ile birlikte); *Azerbaycan Respublikası Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi, Giriş* (Ankara 1998); *Atatürk ve Din* (Ankara 2012, Yekta Güngör Özden ve Nevval Sevindi ile birlikte).

Basılmamış Eserleri: *Konya Yusuf-ğa Kitaplığında Bulunan Arap Dili ve Edebiyatı ile İlgili Yazmalar (H. VII./M. XIII. Asrın Ortasına Kadar)* (hocalık tezi, 1969); *Arapça Ders Notları* (sarf, 1982); *Arapça Ders Notları* (nahiv, 1982); *Atatürk ve Din Eğitimi* (doktora tezi, 1993); *Arapça'dan Türkçeye Tercüme Teknikleri (Gramer Karşılaştırmalı)* (1998). Ahmet Gürtaş'ın ayrıca yirmi yedi makalesi ve ansiklopedi maddesi, altı adet çeviri makalesi bulunmaktadır. İbn Hişâm en-Nahvî'nin *el-İ'râb 'an kıvâ'idil-İ'râb* (Konya 1998) ve Seyyid Sâbık'ın *Da'vetü'l-İslâm* (Konya 1971) adlı eserlerini tercüme etmiş, Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi'nin *A'mâk-ı Hayâl'i* ile (Konya 1971; İstanbul 2007) Şeyh Baba Mehmed Süreyya'nın *Tarikat-ı Aliyye-i Bektaşiyye'sini* (Ankara 1995) sadeleştirmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Osman Öztürk – Bekir Topaloğlu, *Cumhuriyet Devrinde Yayınlanan İslâmî Eserler Bibliyografyası* (1923-1973), Ankara 1975, s. 24; Mehmed Ali Demirbaş, *Başlangıcından Bugüne Mezhepsizler*, İstanbul 1978, I, 152-217; *Diyanet İşleri Başkanlığı Biyografik Teşkilat Albümü: 1924-1989*, Ankara 1989, s. 45; a.e.: *1924-2009*, Ankara 2010, I, 74; Murat Sülün – Ömer Çelik, *Türkiye Kur'an Makaleleri Bibliyografyası*, İstanbul 1999, s. 120; Alim Yıldız – Tahsin Koçyiğit, *İlahiyat Fakültesi Dergileri Makale ve Yazmalar Fihristi (1952-2002)*, Ankara 2002, s. 152, 241; Halis Ayhan, *Türkiye'de Din Eğitimi*, İstanbul 2004, s. 273, 351, 406, 410; Mehmet Bulut, "Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları Bibliyografyası (1924-1997)", *Diyanet İlmî Dergi*, XXXIII/4, Ankara 1997, s. 90, 112; Osman Cilacı, "Arkadaşım Ahmet Gürtaş'ın Ardından", *Diyanet Aylık Dergi*, sy. 109, Ankara 2000, s. 62; Mustafa Uzunpostalcı, "Ahmet Gürtaş (1940-1999)", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, sy. 4, İstanbul 2000, s. 305-307; a.mlf., "Ahmet Gürtaş'ın Ardından", a.e., sy. 10 (2003), s. 3-21; a.mlf., "Ölümünün 10. Yıldönümünde Hizmet Eri Ahmet Gürtaş'ı Anarken", *Akademik Sayfalar*, IX/34, Konya 2009, s. 534-536; a.mlf., "Gürtaş, Ahmet", *Konya Ansiklopedisi* (ed. Muhammet Ali Orak), Konya 2012, IV, 67-68; Halit Güler, "Yokluğuna Bir Türlü Aışamadığımız Ahmet Gürtaş", *Diyanet Aylık Dergi*, sy. 121 (2001), s. 50-54; M. Âkif Aydın, "Ahmet Gürtaş'ı Anarken", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, sy. 10 (2003), s. 1-2; Süleyman Tülücü, "Hocam Doç. Dr. Ahmet Gürtaş (1940-1999)'ün Ardından", *EAÜİFD*, sy. 24 (2005), s. 219-233.

SÜLEYMAN TULÜCÜ